

ZÁPISNÍK

Jiřího Sixty

vojáka

c.k. armády

a ruského

legionáře

1914-1920

ZÁPISNÍK

Jiřího Sixty

vojáka c.k. armády a ruského legionáře

1914–1920

Copyright© 2016 by Stanislav Plášil – nakladatelství VIKING
Copyright© 1920 by Jiří Sixta
Copyright© 2016 Cover by qelb

Všechna práva vyhrazena. Žádnou část této knihy není dovoleno použít nebo jakýmkoli způsobem reprodukovat bez souhlasu autora či nakladatele.

ISBN: 978-80-7482-240-7 (ePUB)
ISBN: 978-80-7482-241-4 (MOBI)
ISBN: 978-80-7482-242-1 (PDF na CD)

Přepsáno z rukou psaného originálu.

Technicky zpracoval: Karel Renc.

Uveřejněno díky panu Jiřímu Pokornému a jeho manželce rozené Sixtové z Bílé Třemešné, kteří uvedený deník zapůjčili ke zveřejnění.

Pomoc při realizaci poskytli: Jiří Pokorný, Borek Ekrt, Václav Ponikelský, Petr Stránský, Vratislav Hodek, Zdeněk Renc.

V zájmu autenticity nebyl pravopis Zápisníku opravován.

OBSAH:

Úvod.
Jan Sixta
Vzpomínky.
Poprava.
Rozvědčák.
Znovu do posice.
Dezertér.
Cesta do zajetí.
V Dárnickém táboře.
V Kievě.
V záložním batalionu.
Veliký den. 2. VII. 1917
Po boji.
Věčná paměť hrdinům.
Husova oslava v poli.
Přibližná vzdálenost a doba příjezdu:
Krátké dějiny i popis lodě „Sheridan“.
24. IV. Sobota. Jsem doma.

Vysvětlivky :

Použité materiály:

Další knihy nakladatelství VIKING

Edice CONAN

Edice Učte se anglicky s vtipem

Edice Borgentown – město hrůzy

Sci-fi & fantasy

Pohádky

Horory

Humor

Ze současnosti

Knihy vzpomínek

Historické romány

Světová klasika

Romantika

Erotika

Napětí

Populárně naučné

Recepty

Básně

Slovo nakladatele k NEPLATÍCÍMU čtenáři

Úvod.

Tento deník si psal od počátku 1. světové války prostý český řemeslník z malé obce Třebihošť, dnes spadající do regionu Podzvičinsko v rámci královéhradeckého kraje. Vyjadřuje v něm od počátku nechuť bojovat ve válečném konfliktu za zkostnatělé Rakousko-Uhersko, jeho nadřizování všemu německému, případně maďarskému a potlačujícímu český živel. Hned na počátku své cesty do války se setkává s nelidským chováním maďarského dozorce ruských zajatců, s hrůzným výsledkem ruské dělostřelecké palby na rakouský batalion cvičící na volném poli salutování, s nadávkami do českých psů a velezrádců od německy mluvících rakouských důstojníků. Zažívá též na vlastní kůži fackování od nadřízených rakouských důstojníků a krutý tělesný trest. To vše urychluje jeho snahu přeběhnout k Rusům a nechat se zajmout. Když se mu konečně podaří přejít k Rusům, zažívá hrůzné dny v zajateckém táboře, kde zmizela v lidech jakákoliv lidskost a je to boj každého jedince o přežití. Z tábora se mu podaří dostat se skupinou několika set řemeslníků posílaných na práci do Kyjeva. V Kyjevě se setkává s vojáky tehdejší České družiny a podaří se mu dostat se ze zajetí a vstoupit do českého vojska. Zúčastní se vítězné bitvy u Zborova a vzápětí zažívá tragický ústup ruské armády a její postupný rozklad způsobovaný bolševickými agitátory. Je mu jasné, že tím padá možnost vytvoření samostatného Československého státu za pomoci Ruska. Vidí nacionalistické snahy Ukrajinců o vytvoření vlastního státu, jejich boj s bolševiky i to, že se proti nim spolčují s Němci a Rakušany. Ti mají ale s územím Ukrajiny jiné plány. Zažívá snahu českých vojsk se do těchto bojů nevměšovat, ustoupit z Ukrajiny, po transsibiřské magistrále dojet do Vladivostoku a odtud lodí do Francie, kde by česká vojska dále bojovala za samostatný Československý stát. Prožívá boje s bolševickými jednotkami a vidí nesolidní klamavé jednání vedoucích ruských představitelů, majících snahu legie na základě dohody s Němci zlikvidovat. Nakonec se spolu s ostatními legionáři dostává do Vladivostoku a na lodi odplová do již vytvořeného Československa.

Většina našich politiků by měla tento Zápisník dostat jako povinnou četbu a třeba by alespoň trochu pochopili, za co naši dědové bojovali a co s naším státem oni od roku 1990 provedli. Tedy pokud nezapomněli číst vše krom údajů na svých kontech.

Karel Renc

Rakouská hlídka u vjezdu do pevnosti.

Jan Sixta

Jan Sixta (Siksta) vyučil se jako zedník, pracoval jako drážní zaměstnanec. V obci Bílá Třemešná zastával ve svém volnu práci knihovníka.

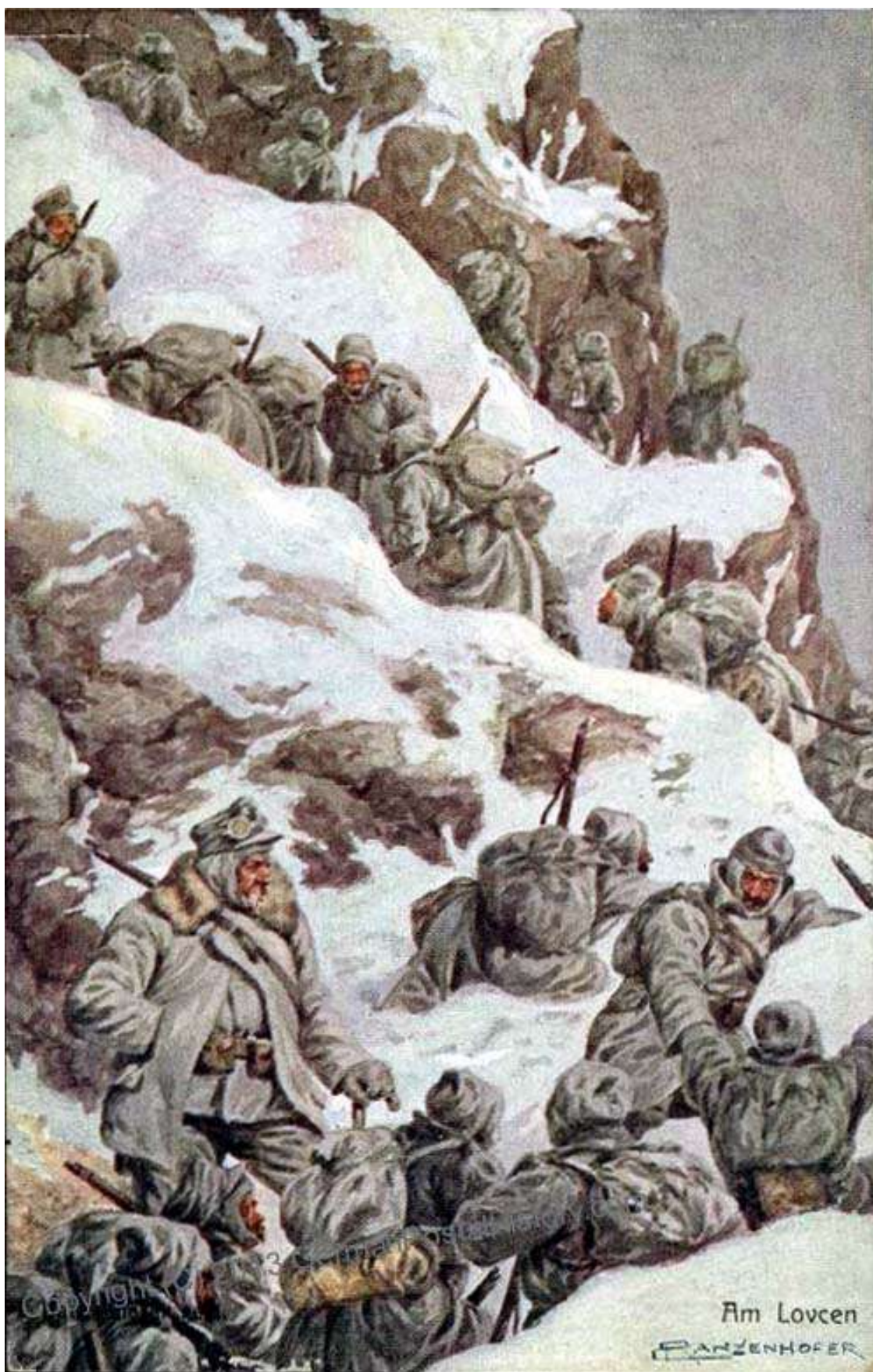
Dobrovolc III. pluku Jana Žižky, 2. rota.

V případě mé smrti prosím o dodání mé matce pí. Františce Sixtové; Třebihošť; p.p. Miletín u Hořic; Čechy.

Zapíši si několik úryvků svého života ze světové války. Není to vše, neboť chtěl-li bych napsat všechny zážitky, nestačila by na to celá kniha. Chci bych měl přijdu-li domů, záznamy alespoň zhruba nahozené, jak mě to kdy čas dovolí. Nedopřeje-li mi toho snad osud, doufám že najde se někdo, kdo by tento můj zápisník doručil mojí matce. Dříve jsem neměl času, bych vedl jakýsi deník, až teprve nyní jsa pro zranění v ruské vojenské nemocnici v Kievě, napadlo mě zachytit několik vzpomínek, dokud jsou ještě v paměti jasně zachyceny. Psáno v Kievě v Kirilovské nemocnici 30. VII. 1917.

Vzpomínky.

Nastoupil jsem vojenskou službu v r. 1914 v říjnu u pl. č. 74 v Jičíně. Když jsem začátkem roku 1915 jel poprvé do pole, jel jsem s tím pevným úmyslem, že se při nejbližší příležitosti nechám zajmout. Přeběhnout veřejně jsem nechtěl, neboť rakouská soldateska při podobných případech vždy vyhrožovala zabavením jméním dezertéra neb jméním jeho rodičů, voj. soudy apod. slastmi. Vhodná příležitost se mi v Karpatech nenaskytla.

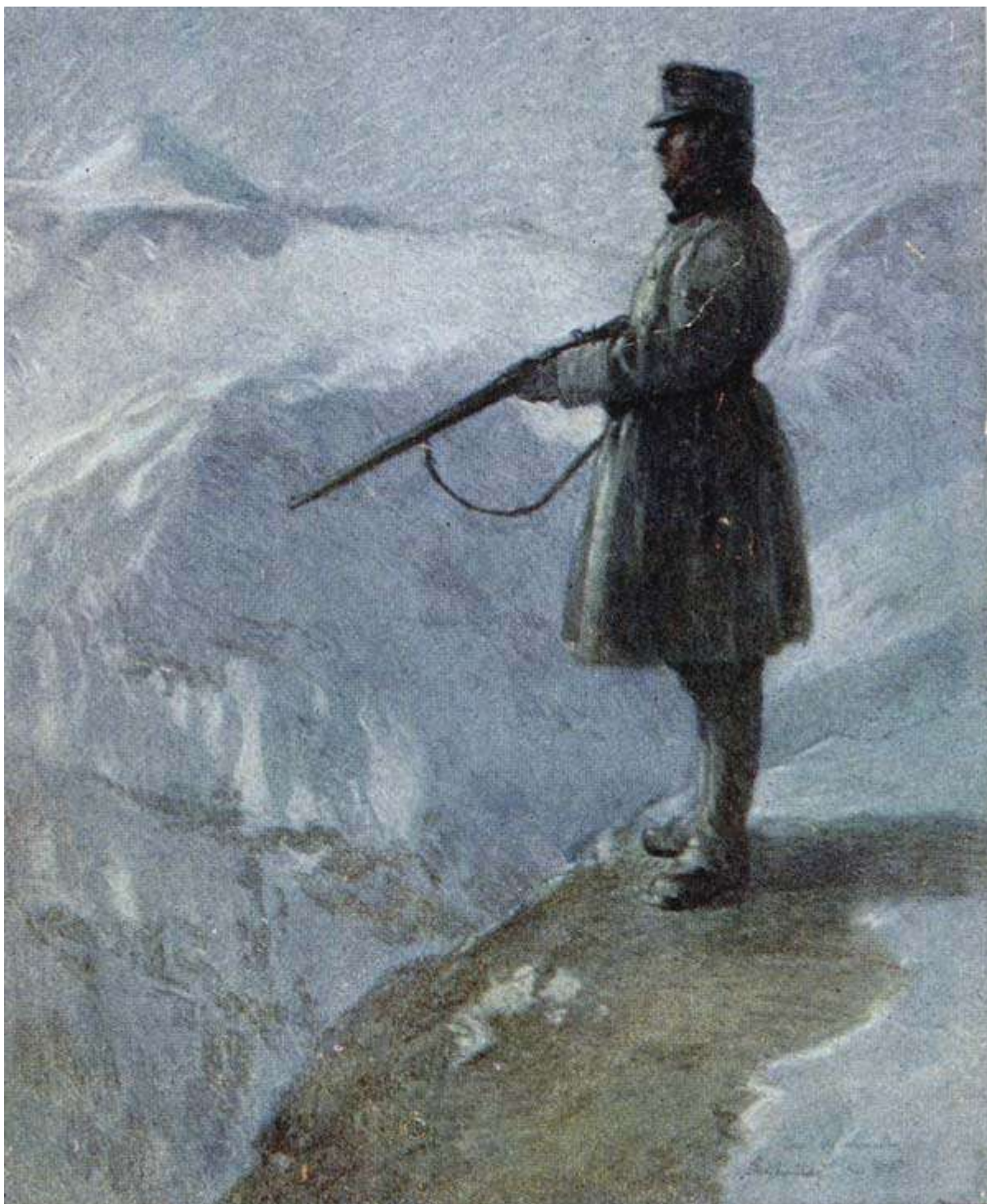
Rakouská armáda v zimních horách.

Vlakem jsme jeli až do Humenné kdež nám doplnily náboje na 240 kusů, masové a kávové konzervy a cviboch, vše tzv. železnou porci. Já mimo jiného jsem měl nésti „bajpiků“. Druhý den hnaly náš maršbatalion k frontě. Cesty byly rozbité a denní pochody až 40 km. Hned první den pochodu jsem cestou zahodil polovičku patron a na prvním noclehu v jakési kůlně jsem nechal „bajpiku“. Cesty u fronty opravovali zajatí Rusové, kteří na nás prosili o chléb a cigarety. Jednomu Rusovi jsem dával hrst cigaret, ale jejich strážce Maďar to uviděl a vši silou uhodil holí přímo přes ruku onoho nebohého zajatce, takže mu cigarety upadly na zem a musel je rozšlapat. Cesty se netrhly raněnými na autech a povozech z fronty a municí a proviantem ku frontě takže mi jsme byli nuceni jít neustále v příkopech, nad kotníky ve sněhu a v blátě. Když jsme vždy po takovém pochodu měli navečer odpočinek tak žádný neměl ani chuť do jídla jak jsme byli utahaní. Šli jsme tak tři dni. Čtvrtý den jsme přišli do vesnice Horní Jablunka která byla již jen asi 6 km za frontou. Bylo asi poledne, když jsme tam přišli hladoví jak vlci neboť po celou cestu jsme kuchyň ani neviděli. V Horní Jablunce byl v rezervě jeden batalion 94 pl. V polích za vesnicí batalion musel cvičit salutování. My měli právě „ravt“ když k nim přijela polní kuchyně s obědem. Několik nás čekalo opodál, až zbude-li něco od oběda že bychom si o zbytky řekli. V tom do seskupených vojáků přilétly 4 těžké granáty. Okamžitě bylo mnoho zabitých a těžce raněných, kuchyně a koně roztrhání. Přes to že jsem měl hodně hlad, bylo po chuti. Jak jsme se potom dozvěděli, měli Rusové vyšší kopce Karpat obsazeny, takže do oné vesnice viděli. Druhého dne ráno jsme šli do přední linie. Za několik dní jsem byl lehce raněn, myslel jsem, že budu mít na nějaký čas od fronty pokoj, ale mýlil jsem se. Až teprve začátkem května jsem se dostal do zázemí. Byl jsem asi 14 dní v nemocnici v Budapeštu, několik dní ve Vídni a Praze. Po příchodu k záložnímu pluku do Kadaně byl jsem přidělen k oddělení strojních pušek do Kutné Hory. Do Kutné Hory jsem jel přes Jičín, kdež bylo doplňovací velitelství. Jelikož jsem dovolenou nedostal, tedy jsem z Jičína utekl na několik hodin domů. Od strojních pušek jsem byl začátkem října 1915 přidělen zase nazpět do Kadaně a za několik dnů po druhé na frontu. Z vlaku jsme vystoupili v Brodech. Po tří denním pochodu jsme přišli přes Počajev do přední linie. Byl jsem přidělen k 16. kompanii. Zde celou zimu byla zákopová válka. Hodně služby a práce s prohlubováním okopů, stavěním úkrytů pro důstojníky, hodně nadávek českých psů, velezrádců a pod. a hodně málo jídla. Denně 1/5 chleba, 1 kávová konzerva a večer trocha špíny tzv. polévky. Střílelo se celkem málo, denně několik granátů a šrapnelů takže ztráty na zabitých a raněných byly dosti malé ale za to tím více tím více nemocných. Ale z nemocných se dostal do nemocnice málokterý, to již musel mít smrt na jazyku. Ruské okopy byly vzdáleny 300 kroků, mezi frontou byla řeka Ilava. Aby se „slavná“ rakouská armáda neztenčovala přebíháním k nepříteli, byli na patrolu určováni Němci a spolehliví Češi. Ti nespolehliví měli denně 12 hodin služby co „horchposti“ a „alarmposli“ 6 hodin s krumpáčem a lopatou a jen 6 hodin odpočinku.

Poprava.

Jedné tmavé noci v lednu 1916 chtěli utéci k Rusům dva Češi od naší komp. Mezi frontou však narazili na rakouskou patrolu, která je zajala. Byli dopravení

k polnímu soudu a za několik dní byli u pluk. velitelství zastřeleni. Od každé komp. byla vyslána četa ku popravě pro výstrahu.

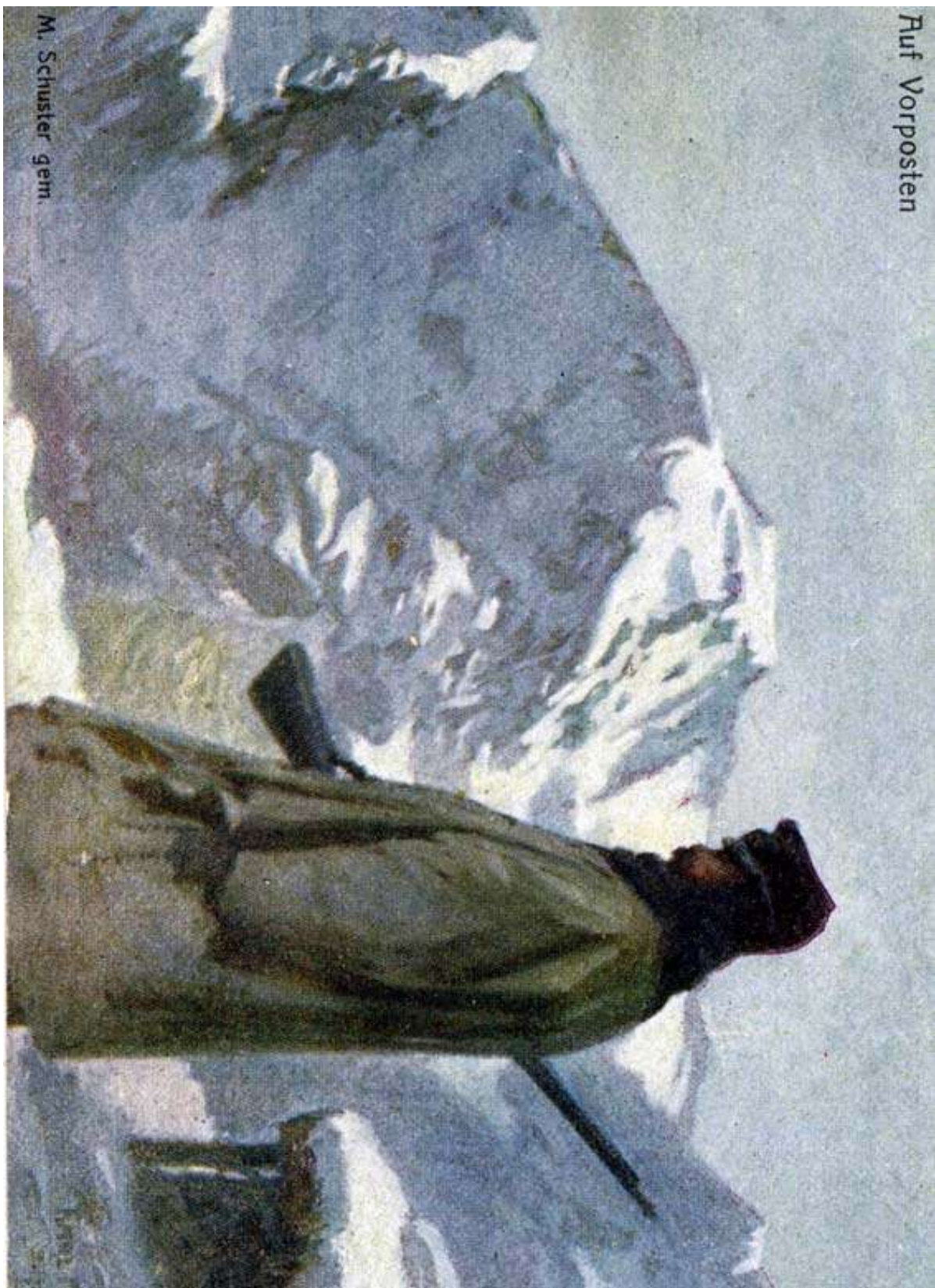
Rakouský voják na hlídce v horách (Wachtposten).

Rozvědčík.

Kterési březnové, tmavé noci, jsa co „horchpost“ v jámě mezi prvými dráty s přítelem Capouškem ze Semil, bylo na nás z ruské strany voláno česky. „Jste na horchpostě“ Češi?

My byli dost překvapeni ale když se otázka opakovala, odpověděli jsem že ano. Pak se nás ptal který jsme regiment a která komp., když jsme mu řekli, volal na nás, abychom přešli k nim a nebojovali za to prohnilé Rakousko, že on je také bývalý rakouský voják od 88. regimentu, rodák z Prahy, Moravské ulice i svoje jméno nám řekl (které jsem však zapoměl). Přítel Capoušek chtěl okamžitě přeběhnou já však ho z toho odradil, řka že máme na to dost času zítra, že si můžeme vzít sebou všechny svoje věci jako prádlo, celtu a pod. Naši rozmluvu ukončil náš kadet, jenž měl službu a uslyšel nás. Spojovací chodbou k nám přiběhl a zuřivě se do nás německy (česky neznal) pustil. Když jsme mu odpověděli, že německy nerozumíme, dal nás hned vystřídat, předvedl nás k veliteli naší setniny lajtnantovi Hradilovi a zde nás obvinil, že jsme se prý domlouvali s nepřitelem. Já na otázku co jest na tom pravdy, jsem odpověděl, že jsme uslyšeli jakési volání kterému jsme nerozuměli a že když se volání opakovalo, že jsme se ptali podle předpisu „Halt verda“ a potom jsme se ptali česky „Kdo to“. Kadet na štěstí česky nerozuměl, takže naší rozmluvu s oním neznámým nemohl vysvětlit, ale přesto nám lajtnant nafackoval a vynadal českých psů, sviní, zrádců a že každého Čecha mají pověsit, a že nám udělá vojnu. Druhý den jsme byli oba přeloženi s poznámkou „prv“. Capoušek byl přeložen ku 13. komp. která byla asi 2 km napravo od nás. Měl tam prý, jak jsem se později dozvěděl, když jsem se po něm ptal, velkou vojnu. Kvůli každé maličkosti byl krutě trestán, což ho po týdně tak dopálilo že přesto, že v oněch místech byla fronta od sebe vzdálena asi 1 km, za bílého dne když dostal od důstojníka pár facek, spojovací chodbou a přes několik drátů utíkal k Rusům. Samozřejmě že onen důstojník udělal hned alarm a po uprchlíkovi byla zahájena palba. Uběhl však skoro k ruským zákopům, kdež řeka tekla dosti hlubokou roklí. Byl ještě viděn jak veběhl do rokle ale na druhou stranu nevystoupil. Rakouská artilerie střílela potom v ona místa šrapnely a granáty a pravděpodobně byl tam ubit. Pátral jsem po něm v Rusku ale ani tam jsem se o něm nic nedozvěděl. Já byl přeložen k 1. komp., která tou dobou byla v rezervě v jakési vesnici asi 10 km za frontou. Hned na přivítanou jsem měl kárání od velitele komp., že prý jsem asi pěkný ptáček, když mám takové pěkně doporučení, vojnu že u něho budu mít jak řemen. Po zařazení do čety jsem poznal, že jsme v ní jen dva Češi. Velitelem čety byl fenrich Kaiser, vídeňák, takto od nás zvaný čechožrout, velký německý nacional.

Ruf Vorposten

M. Schuster gem.

V rezervě.

Naše 1. komp. na místo oddechu musela dělat rezervní zákopy a jelikož na onom místě byly skoro samé bažiny, tedy práce byla nad míru úmorná a nepříjemná. Ráno po kafi jsme museli rýpat drny a z nich stavět silnou as 1 1/2m vysokou zeď, poněvadž do hloubky se vůbec kopat nedalo. Po obědě zas jít na zákopy nebo nás po bažinách proháněly. Denně byla přísná prohlídka. Práce a hladu jsme měli dost. Na nás Čechů vždy při prohlídce našel fenrich nějaký chlup, přesto že jsme měli jistě vše v lepším pořádku než Němci, poněvadž jsme věděli, jak na nás sedí. Jednou odpoledne, asi v polou dubna nás zase honil po rozmoklých polích a bažinách. Byli jsme všichni pod vší kritiku. Po návratu byla nařízena za ¼ hodiny prohlídka. Samozřejmě, že jsme žádný nemohl být za tak krátkou dobu čistý. Pánům Němcům jen trochu vynadal, ale my Češi jsme nedostali druhý den za trest oběd. Měli jsme každý 4 masové konzervy a cviboch, ale byl přísný zákaz sníst je bez dovolení. Když jsme druhý den oběd nedostali, snědli jsme každý dvě konzervy a cvibach a já jsem druhé 2 konzervy na zahradě zahrabal. Věděl jsem, že trestán budu tak jako tak. Když druhý den byla prohlídka, mě chyběli 4 a příteli Sehnalovi 2 konzervy. Dostali jsme hned na místě od fenricha pár facek a u raportu za každou konzervu hodinu uvázání. Na návsi byli již postaveny 4 šibenice ku kterým se uvazovalo. Nás dva uvazoval četař od sanity a uvázal nás dosti mírně, takže bych to byl ty 4 hod. lehko vydržel. Ještě jsem si dělal ze Sehnala legraci že si 4 hod. odstojím a budu si moct dvěmi konzervami přilepšit, kdežto on bude muset jít ty dvě hodiny dělat zákopy ale v tom přišel na nás podívat náš pán fenrich a když viděl jak jsme uvázáni, nechal si četaře zavolat, vynadal mu a sám nás znovu uvázal, ale tak nás vytáhl, že jsme se jen špičkami mohli sotva dotýkati země. Za krátkou dobu tělo zdřevěnělo, krev se nahrnula do hlavy a my jsme byli v bezvědomí. Nechal nás odvázat, polít studenou vodou a když jsme přišli k sobě znovu uvázat, můžeme si prý přitom zpívat „kde domov můj“. Když se to znovu opakovalo a četař se za nás přimlouval, tedy nám zbytek slevil. Potom ještě několik dní jsme cítili silné bolesti v ramenních kloubech. Den co den jsme museli poslouchat nadávky, že jsme byli Čechy a tak se do nás vštěpovala láska k širší vlasti.

Znovu do posice.

Až konečně přišlo vykoupení. V květnu začal t. zv. Brusilův nástup a již v několika dnech prolomilo ruské vojsko nedobytnou frontu rakousko-německou. Naše 29. divise byla koncem května telegraficky zavolána na zadržení postupujících ruských vojsk u Kursku. Rychlým celonočním pochodem jsme dostihli Radzvilova a přes Lvov a Lokal jsme jeli ke Kursku. Na jedné malé staničce nás vyložili a zase rychlými pochody, po rozbitých cestách, místy po kotníky bažinami dva dni jsme šli vstříc prchající říšsko-německé armádě. Cestou přítel onemocněl úplavicí a byl odeslán do nemocnice.

10. června k večeru jsme přišli k jakési vesnici s nádražím, kdež jsme měli mít hodinu oddech. Silnice byla zaplněna ustupujícím říšsko-německým vojskem, trénem, dělostřelectvem, sanitními auty a povozy a vše rychle ustupovalo. Po několika minutách oddechu, dán rozkaz rychle se zakopat na táhlém návrší, před bažinou, kterou protékala jakási menší řeka. Než jsme se zakopali, byla noc. Právě před naší komp. byl most přes bažinu a onu říčku. V tom slyšíme velmi silný

výbuch. Most byl na rozkaz vyhozen, přesto, že přes něj ještě přecházely ojedinělé skupinky ustupujícího vojska. My hned po onom vzryvu, v křiku a nářku raněných na mostě, dostali rozkaz rychle, v největším pořádku ustupovat. Však již ruská artilerie se na nás zastřelovala. Já zůstal klidně ležet v jámě, kterou jsem si v šterku dost pracně vyhrabal. Myslel jsem si, že taková pěkná příležitost se tak snad nenaskytne, avšak jeden Němec, vedle mě zakopaný mě uviděl a ptal se co je se mnou. Já mu odpověděl, že mě silně bolí hlava a že se nemůžu ani hnout. Tu on napřáhl na mě bajonet a že mě pomůže. Nechtě se nechat probodnout byl jsem nucen od kýženého zajetí prozatím upustit. Ustupovali jsme kolem jakýchsi skladů u nádraží. V jednom velkém skladišti byly narovnány pytle mouky a celé štosy chleba kterého byla hromada i u silnice. Každý si vzal tolik chleba, co mohl unést. Skladiště několik vojáků polévalo petrolejem a když jsme byli asi 1 km vzdáleni uviděli jsme zář. Já jsem si vzal též několik chlebů. Šli jsme po dosti pěkné silnici rychlým tempem. Za ustupující pěchotou jelo několik německých hulánů, hnaly opozdilce kupředu. Asi po dvouhodinách vedla cesta vysokým, řídkým lesem, při jehož spatření jsem se rozhodl, že přijdem-li k nějaké houštině, v které bych se mohl skrýt, použiju té příležitosti. Asi 1 km dále bylo jakési stavení se studnou u cesty a jelikož jsme byli všichni již rychlým pochodem unaveni a žízni, byl přes protest a nadávky důstojníků podniknut útok na studni. Každý chtěl se napít a mimo toho ještě nabrat vody do polní láhve, takže vznikla pravá rvačka. Studna dosti hluboká, byla bez okovu, takže jsme byli nuceni na hák přivázat láhve a tím způsobem to šlo dost pomalu. Při tomtéž a tlačenci spad jeden z vojáků do studny ale žádný se o něj nestaral a láhve se spouštěli znovu. Já již měl svou láhev plnou a zkoušel jsem zda-li by mě žádný nezpозoroval od studně a ze silnice, kdybych se nenápadně ukryl v onom stavení, které bylo as 20 kroků vzdáleno od studně. Nebyla příliš tmavá noc, neboť hvězdy svítily. Pomalu jsem se přibližoval k onomu stavení. Předpokládal jsem, že jest od obyvatelů opuštěna. Když jsem byl však již jen asi 3 kroky od něho vzdálen, vystoupil jakýsi důstojník z přitní jenž vrhala střecha, s napřaženým revolverem na mě a spustil německy, at'koukám mazat k ustupující koloně. Připojil jsem se tedy znovu k ustupujícímu v nepořádku vojsku. Pluky byly již dosti pomíchány. Červené výložky, bílé, cihlové jak jsem při zákmitu zapalující cigarety uviděl. Několik set kroků dále, protínala silnici trat' a les se zdál hustější.

Dezertér.

As 10 kroků za tratí, kde zdála se být houština zabočil jsem do leva k příkopu a dělaje, že se mě rozvázala botka, skočil jsem přes příkop do lesa. Hned na kraji jsem však zůstal příkrčen pozoruje, zda-li mě někdo z vojáků neviděl. Nikdo však mě asi nezpозoroval. První krok jsem měl tedy šťastně za sebou. Rozhlédl jsem se tedy lépe, ale místo houštiny jak jsem očekával, bylo zde na kraji u silnice jen několik keřů asi lískových. Dále byl zas jen řídký vysoký les, ve kterém bych se nemohl skrýt. Zalezl jsem tedy do jednoho trochu hustšího keře, as 100 kroků od silnice u samé tratě, která v těch místech se zvedala naspem as 2 m vysokým. Doufal jsem, že as rakousko-německé vojsko ustoupí, přijdou buď po silnici a nebo po trati ruské patroly. A snad již ráno budou zde a já maje výhodnou posici, neboť od tratě jsem byl asi pět kroků a na silnici bych ještě ve dne viděl, zpозoruje je

dosti brzy. Sotva jsem se v křoví ukryl, odepnul tornu, ruksak a udělal si trochu pohodlí, uslyšel jsem jakési hlasy, které se blížily.